
Kristina Pahor de Maiti, Darja Fišer, Nikola Ljubešić, Tomaž Erjavec
**Analiza kazalnih zaimkov v družbeno nesprejemljivih spletnih
komentarjih**

objavljeno v:

Jerca Vogel (ur.): *Slovenščina – diskurzi, zvrsti in jeziki med identiteto in funkcijo.*
Obdobja 39. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2020.

<https://centerslo.si/simpozij-obdobja/zborniki/obdobja-39/>

© Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, 2020.

ANALIZA KAZALNIH ZAIMKOV V DRUŽBENO NESPREJEMLJIVIH SPLETNIH KOMENTARJIH

Kristina Pahor de Maiti

Filozofska fakulteta, Ljubljana
kristina.pahordemaiti@ff.uni-lj.si

Darja Fišer

Filozofska fakulteta, Ljubljana
Institut »Jožef Stefan«, Ljubljana
darja.fiser@ff.uni-lj.si

Nikola Ljubešić

Institut »Jožef Stefan«, Ljubljana
Fakulteta za računalništvo in informatiko, Ljubljana
nikola.ljubestic@ijs.si

Tomaž Erjavec

Institut »Jožef Stefan«, Ljubljana
tomaz.erjavec@ijs.si

DOI:10.4312/Obdobja.39.89-99

V raziskavi primerjamo rabo kazalnih zaimkov v spletnih komentarjih, ki izražajo družbeno sprejemljivi oz. nesprejemljivi diskurz. Korpusna analiza je pokazala, da se razlike v rabi kazalnih zaimkov stopnjujejo sorazmerno s stopnjevanjem nesprejemljivosti komentarjev (tj. od sprejemljivih, do žaljivih in nasilnih komentarjev). Za družbeno nesprejemljive komentarje (še posebej tiste z elementi nasilja) je značilen visok delež kazalnih zaimkov v čustveni in razpoznavni rabi ter nizek delež kazalnih zaimkov v diskurznoorganizacijski rabi. To kaže na večjo čustvenost družbeno nesprejemljivega diskurza in na tendenco tvorcev takšnega diskurza po vzpostavljanju odnosa z ostalimi komentatorji, obenem pa tudi na manjšo znotrajbesedilno kompleksnost družbeno nesprejemljivih komentarjev v primerjavi z družbeno sprejemljivimi.

kazalni zaimki, pragmatika, družbeno nesprejemljivi diskurz, sovražni govor, spletni komentarji

This paper compares the use of demonstrative pronouns in socially acceptable and unacceptable online comments. The corpus analysis showed that the differences in the use of demonstrative pronouns gradually increase relative to the severity of the unacceptable comments (i.e. from acceptable to offensive and violent comments). Socially unacceptable comments (especially those containing elements of violence) are characterised by a high share of emotive and recognitional demonstrative pronouns, and a low share of discourse-deictic demonstrative pronouns. This suggests a high emotional charge of socially unacceptable comments and the tendency of the authors of such discourse to create

interaction between commentators. It also points to a lower intertextual complexity of socially unacceptable comments in comparison to socially acceptable ones.

demonstrative pronouns, pragmatics, socially unacceptable discourse, hate speech, online comments

1 Uvod

Spletna družbena omrežja so priljubljene komunikacijske platforme, kjer se tudi zaradi zabrisane meje med zasebnim in javnim (Splichal 2017) odpira prostor za *družbeno nesprejemljivi diskurz* (v nadaljevanju DND), ki ga opredeljujemo kot nespoštljivo, nestrpno, vulgarno in žaljivo komunikacijo ter vsakršno komunikacijo, ki spodbuja nasilje, sovraštvo ali diskriminacijo (Erjavec, Kovačič 2012). Z DND se od devetdesetih let prejšnjega stoletja ukvarjajo številne discipline, še posebej pa raziskovalci na področju prava, psihologije, medijskih študijev in v zadnjem času (računalniškega) jezikoslovja (pregled v Motl, Bajt 2016).

Namen tega prispevka je raziskati rabo kazalnih zaimkov in njihovo pragmatično vlogo v spletnih komentarjih, ki vsebujejo DND, pri čemer se posebej posvečamo primerjavi komentarjev, ki vsebujejo žaljivi diskurz (tj. družbeno nesprejemljivi in nespoštljivi, vendar nenasilni diskurz), in tistimi, ki vsebujejo nasilni diskurz (prim. Vehovar idr. 2020). Naša prejšnja raziskava (Pahor de Maiti idr. 2020) o oblikoslovni podobi DND je namreč pokazala, da so zaimki, še posebej kazalni, ena ključnih besednih vrst, ki zaznamujejo DND v razmerju do *družbeno sprejemljivega diskurza* (v nadaljevanju DSD).

2 Kazalni zaimki

Skladnja predstavlja pomemben del vzpostavljanja besedilne kohezije (de Beaugrande, Dressler 1992). Raziskave so pokazale povezavo med jezikovno rabo in tvorci besedil, kot so njihove demografske, družbene, geografske in psihološke lastnosti (Sneffjella idr. 2018), pa tudi povezavo z ideologijo, ki vpliva na različne jezikovne ravni, med drugim na skladnjo (van Dijk 2013).

Eden od načinov udejanjanja besedilne kohezije je referenca (Halliday, Hasan 1976), ki je zunajbesedilna (eksoforična), če se nanaša na situacijski kontekst, ali besedilna (endoforična), če se nanaša na sobesedilo. Glede na mesto nanašalnice besedilno referenco delimo na anaforično, če gre za navezovanje na že omenjeni nanosnik, in na kataforično, če nanašalnica šele napoveduje nanosnik. Glede na uporabljena jezikovna sredstva pa referenco delimo na osebno (npr. z osebnimi zaimki), primerjalno (npr. s primerjalnimi prislovi) in kazalno (npr. s kazalnimi zaimki). Ta raziskava se osredotoča na kazalno besedilno referenco in kazalne zaimke, ki omogočajo usmerjanje prejemnikove pozornosti na izbrane elemente besedila.

V slovenščini kazalne zaimke uvrščamo med pridevniške zaimke, ki pa imajo lahko tudi samostalniško rabo (npr. (1) *To so kriminalci.*).¹ Znotraj pridevniških zaimkov so kazalni zaimki štirih vrst: lastnostni (*tak(šen)*, *tolik(šen)*), vrstni (*ta*, *tisti*, *oni*), svojilni

1 Vsi primeri so vzeti iz preučevanih podkorpusov in navedeni dobesedno.

(*tega, tistega, onega*) in količinski (*toliko*) (Toporišič 2004). Kazalni zaimki spadajo med besedilne aktualizatorje, ki se uporabljajo za izražanje določnosti (Vidovič-Muha 1996) in so v nasprotju z nekaterimi drugimi aktualizatorji v diskurzu vedno določni (Schlamberger Brezar 2004). V pogovorni slovenščini lahko prevzemajo tudi vlogo določnega člena (Smolej 2011; Toporišič, 2004).²

Poleg osnovne deiktične rabe imajo kazalni zaimki tudi pragmatične funkcije, ki zaobjemajo organizacijo poteka informacij v diskurzu in posredovanje tvorčevega odnosa do izraženega elementa (Diessel 1999; Dixon 2003; Smolej 2011). To vključuje tudi rabo kazalnih zaimkov kot poudarjalnih elementov v demonizirajočem diskurzu, uperjenem proti naslovniku, od katerega se tvorec ideološko ali drugače distancira (Baxter, Wallace 2009). Take jezikovne prakse uvrščamo v širši konceptualni okvir vzpostavljanja identitete v opoziciji do drugega (npr. raba zaimkov *mi/oni*) in jih lahko zaznamo v DND (Alorainy idr. 2019).

3 Korpus

Raziskava je opravljena na podatkih iz korpusa FRENK³ (Ljubešič idr. 2019), ki vsebuje komentarje na objave treh medijskih hiš (24ur.com, SiOL.net, Novice in Nova24TV) na družbenem omrežju Facebook. Komentarji na temo migrantov in skupnosti LGBTQ+ obsegajo obdobje 2010–2017 in nosijo ročno pripisano oznako vrste DND (npr. žaljivi komentar na podlagi posameznikovega ozadja, kot je spolna identiteta, verska pripadnost itn.) in tarče DND (npr. komentar, ki žali migrante, medij itn.). Korpus je bil samodejno oblikoskladenjsko označen in lematiziran z označevalnikom CLASSLA-StanfordNLP (Ljubešič, Dobrovoljc 2019). Pri tem je bil uporabljen nabor oblikoskladenjskih oznak MULTEXT-East⁴ (Erjavec 2012).

V konkordančniku noSketch Engine (Kilgarriff idr. 2014), ki je dostopen prek CLARIN.SI,⁵ smo glede na vrsto DND izdelali naslednje tri podkorpuse:

- **DSD**: komentarji brez elementov DND; 92.922 pojavnic
(2) *Napad amerike na evropo in imeti ciste roke?*
- **ŽALJIVO**: nespoštljivi komentarji brez pozivov k nasilju; 145.419 pojavnic
(3) *Ja res si primitiven, dokazano, po tvojem besednjaku*
- **NASILNO**: komentarji s pozivi k nasilju; 8.789 pojavnic
(4) *Napalm vrzt in skurit ta smrat*

4 Zasnova raziskave

V kvantitativnem delu raziskave smo uporabili korpusnoanalitične funkcije, vgrajene v konkordančnik noSketch Engine. Za vse tri podkorpuse smo izdelali frekvenčne sezname, ki vsebujejo število pojavitev za vsako od oblik kazalnega zaimka v podkorpusu. V frekvenčno analizo smo zajeli skupno 5.923 pojavnic kazalnih zaimkov (2.099 DSD; 3.605 ŽALJIVO; 219 NASILNO). Za primerjalne analize smo

2 Prim. Marušič in Žaucer (2007), ki ločujeta med kazalnim in določnim *ta*.

3 Zaradi določil v pravilniku o zasebnosti podjetja Facebook, Inc., korpus ni javno dostopen.

4 <http://nl.ijs.si/ME/V6/msd/html/msd-sl.html#msd.msds-sl>

5 <http://clarin.si/noske/>

uporabljali normalizirano frekvenco, s čimer smo izničili razlike, izhajajoče iz razlike v velikosti podkorpusev. Rezultate smo analizirali glede na spol, število in sklon, kar so lastnosti, ki jih lahko za kazalne zaimke razberemo iz samodejno pripisane oblikoskladenjske oznake. Nato smo z naprednim iskanjem⁶ izluščili še kazalne zaimke v samostalniški in pridevniški rabi⁷ ter določili vrste pridevniških kazalnih zaimkov glede na Toporišičevo (2004) delitev, predstavljeno v drugem razdelku.

V kvalitativnem delu raziskave smo za vsak podkorpusev ročno označili 100 naključnih kazalnih zaimkov v skladu z označevalno shemo, predstavljeno v naslednjem razdelku. Čustveno in poudarjalno konotacijo smo določali na podlagi pomena in elementov iz sobesedila (npr. uporaba zaznamovane leksike (npr. (5) *tisti ritolizniki na vrhu*), ekspresivnih ločil (npr. (6) *teh cuckov rkc-ja!!!*)). Pri označevanju smo se opirali tudi na konkordance, iz katerih je razviden širši kontekst. Kadar to ni bilo dovolj za odločitev, smo upoštevali tudi komentarje pred komentarjem v fokusu in za njim, ki so nam bili na voljo kot golo besedilo izven konkordančnika.

4.1 Označevalna shema

Označevalna shema (Tabela 1) temelji na Himmelmannovi tipologiji štirih osnovnih pragmatičnih kategorij kazalnih besed (1996 v: Diessel 1999): eksoforični, anaforični, diskurznoorganizacijski in razpoznavni. Shemo smo dodatno razčlenili s podkategorijami, ki so navedene v nadaljevanju.

Oznaka	Kategorija	Podkategorija
Ek	eksoforična	
EkČ		čustvena
En	endoforična	
EnA	anaforična	
EnAČ		čustvena
EnDA	diskurznoorganizacijska	anaforična
EnDK		kataforična
EnR	razpoznavna	
EnRČ		čustvena
X	drugo	

Tabela 1: Shema za označevanje pragmatične rabe kazalnih zaimkov.

- **Eksoforična raba:** Kazalni zaimek se nanaša na medijsko objavo ali drug komentar.

(7) *Mah, kako me je ob takih izjavah sram, da sem Slovenka!*

6 Kazalne zaimke v samostalniški rabi smo poiskali z iskalnim izrazom [tag="Pd.*"] [tag!="A.*|N.*"] within <s/> in negativnim filtrom za [tag="Pp.*|M.*"] [tag="N.*"] v razponu 0–1; v pridevniški rabi pa z izrazom: [tag="Pd.*"] ([tag="(A|M|Pp).*"])? [tag="N.*"] within <s/>.

7 Zajeli smo povprečno 98 % vseh pojavitev kazalnih zaimkov v podkorpusevih. Iskalne izraze smo prilagodili na podlagi ročnega pregleda naključnih 100 zadetkov. Napako razvrščanja ocenjujemo na 5 %.

- **Čustvena raba:** Raba nedvoumno izkazuje čustveno oz. vrednotenjsko konotacijo. Diessel (1999) čustveno rabo kazalnih besed sicer uvršča izključno pod razpoznavno rabo, vendar so Consten in Averintseva-Klisch (2012) ter Smolej (2011) pokazali, da gre za ločeno rabo, ki pa lahko sovпада z ostalimi.
(8) *poln kufer mam tega štruklja...*
- **Endoforične rabe:**
 - **Anaforična raba:** Kazalni zaimek se navezuje na že omenjeno samostalniško besedno zvezo.
(9) *In kaj ma to veze z tem da hočejo muslimansko šolo narest. Ta šola bo za muslimane ki živijo v Sloveniji.*
 - **Čustvena raba** (gl. razlago pri eksoforični rabi)
(10) *nemeč u isti koš pofukanih arabcou pa bosancou, k so oni bežal pred vojno so blii veselii da so pršli u prvo državo k jim je nudla pomoč kaj pa delajo te arabcii???*
 - **Diskurznoorganizacijska raba:**
 - **Anaforična raba:** Kazalni zaimek se nanaša na del ali celoto predhodnega besedila.
(11) *Pravilno, res si ne predstavljam dva pedra(ritopika) kako ucita tako imenovanega njunga sina kako biti ritopik in mislm da to vodi se v vecjo pedofilijo kokr je ze!!!*
 - **Kataforična raba:** Kazalni zaimek se nanaša na del ali celoto besedila, ki sledi.
(12) *Kako to mislijo »na sreco ni bil nihce poskodovan«?*
 - **Razpoznavna raba:** Kazalni zaimek nima nosilnika v sobesedilu ali situacijskem kontekstu, ampak se nanaša na element, ki je v zavesti udeležencev. Consten in Averintseva-Klisch (2012) sicer zavračata nujni pogoj skupne osebne izkušnje za to rabo in trdita, da tvorec z njo zgolj predvideva skupno razumevanje.
(13) *[...] kje mata tisto bombo ko sta jo doma nrdila?*
 - **Čustvena raba** (gl. razlago pri eksoforični rabi)
(14) *Kje so zdej tiste slavne PATRIE, pa nej ih mal sprobajo, [...]*
- **Drugo:** Napaka pri samodejnem označevanju.
(15) *keru tele je nardilo to raziskavo de mu jebem butasto*

5 Rezultati in razprava

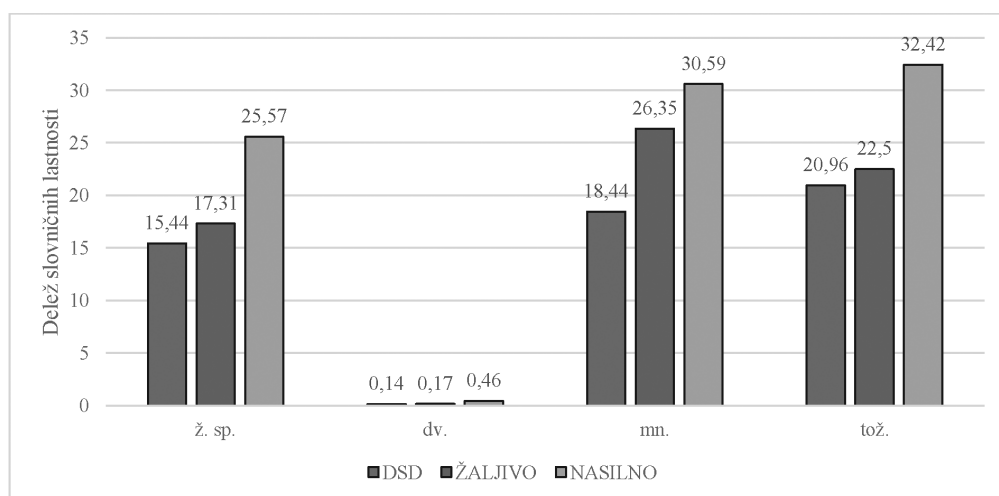
5.1 Kvantitativna analiza

Analiza vseh oblikoskladenjskih oznak kazalnih zaimkov je pokazala, da v vseh treh podkorpusih prevladujejo kazalni zaimki v srednjem spolu (povprečno 53 %), ki mu sledita moški (povprečno 27 %) in ženski spol (povprečno 19 %). Prav tako je v vseh treh podkorpusih največ kazalnih zaimkov v ednini (povprečno 75 %), tem sledijo množinske (povprečno 25 %) in dvojinske oblike (povprečno 0,3 %). V vseh podkorpusih so zastopani tudi vsi slovnični skloni. Najprej se zvrstijo

imenovalnik (povprečno 48 %), tožilnik (povprečno 25 %) in roditelj (povprečno 13 %). V podkorpusih DSD in ŽALJIVO nato sledijo mestnik (povprečno 7 %), orodnik (povprečno 5 %) in dajalnik (povprečno 3 %). Podobno velja za podkorpus NASILNO, le delež mestnika je tam bistveno manjši (1 %).

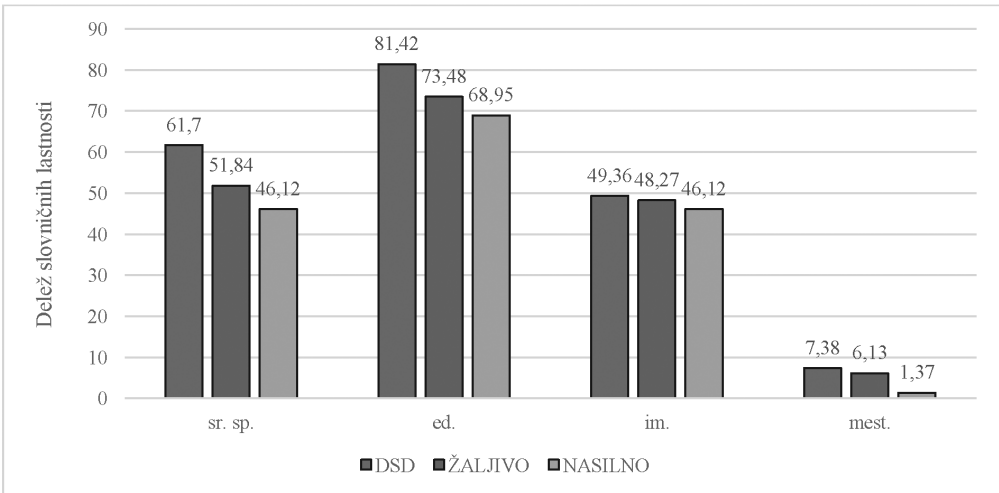
Iz podatkov lahko razberemo, da se frekvenca kazalnih zaimkov in njihovih posameznih slovničnih lastnosti veča oz. manjša sorazmerno s stopnjo DND (tj. na premici DSD → ŽALJIVO → NASILNO), kar bomo imenovali pojav stopnjevitosti. Razlike so sicer večinoma majhne, vendar opazne.

Naraščajoča stopnjevitost v smeri proti podkorpusu NASILNO se najprej kaže v naraščajočem deležu kazalnih zaimkov (DSD: 19,29 %, ŽALJIVO: 19,97 %, NASILNO: 20,92 %) v naboru vseh zaimkov v posameznem podkorpusu. Naraščajočo stopnjevitost lahko razberemo tudi pri posameznih lastnostih, in sicer pri rabi ženskega spola, dvojine, množine in tožilnika, pri čemer je razkorak največji pri rabi dvojine (Graf 1).

Graf 1: Deleži slovničnih lastnosti z naraščajočo stopnjevitostjo v preučevanih podkorpusih.

Padajočo stopnjevitost v smeri proti podkorpusu NASILNO lahko opazimo pri rabi zaimkov srednjega spola, ednine, imenovalnika in mestnika, pri čemer izstopa raba mestnika (Graf 2).

Graf 2: Deleži slovnčnih lastnosti s padajočo stopnjevostjo v preučevanih podkorpuzih.

Rezultati kažejo naraščajočo stopnjevost v smeri proti podkorpuzu NASILNO tudi za kazalne zaimke v pridevniški rabi. Pri samostalniški rabi takega vzorca ni, je pa frekvenca samostalniške rabe v obeh podkorpuzih DND manjša kot v podkorpuzu DSD (Tabela 2).

	DSD	ŽALJIVO	NASILNO
prid. raba	0,71	0,95	0,99
sam. raba	1,49	1,45	1,47

Tabela 2: Deleži pridevniške in samostalniške rabe v preučevanih podkorpuzih.

Analiza kaže tudi, da so pridevniški kazalni zaimki v vseh treh podkorpuzih večinoma vrstni (povprečno 77 %), preostanek pripada lastnostnim kazalnim zaimkom (povprečno 18 %) in v podkorpuzih DSD in ŽALJIVO še količinskim (povprečno 0,4 %). Delež vrstnih je največji v podkorpuzu NASILNO (85 proti 73 %), delež lastnostnih pa v podkorpuzu ŽALJIVO (14 proti 21 %). Razmerje med vrstnimi in lastnostnimi kazalnimi zaimki je tako v podkorpuzu NASILNO dvakrat večje kot v podkorpuzih DSD oz. ŽALJIVO.

Prevladujoče lastnosti podkorpuzov DND (npr. dvojina, ženski spol) po eni strani kažejo na interaktivnost DND-komentarjev, hkrati pa izstopajoča pojavnost tožilnika nakazuje usmerjenost komentarjev na dejanje in prizadetega (Fidler, Cvrček 2019). To se kaže tudi prek večje pogostosti pridevniških zaimkov v podkorpuzih DND. Prevladujoča raba vrstnih kazalnih zaimkov v podkorpuzu NASILNO na eni strani in lastnostnih kazalnih zaimkov v podkorpuzu ŽALJIVO na drugi pa nakazuje tudi usmerjenost argumentacije v teh komentarjih, ki sloni na opredeljevanju prizadetega. V DSD-komentarjih pogostejša raba posamostaljenih kazalnih zaimkov v srednjem spolu ednine, v imenovalniku in mestniku nakazuje, da kazalni zaimki v DSD-komentarjih služijo predvsem za organizacijo diskurza.

5.2 Kvalitativna analiza

Rezultati kvalitativne analize pragmatične rabe kazalnih zaimkov (Tabela 3) so pokazali, da gre večinoma za deiktično rabo kazalnih zaimkov, tj. eksoforično, anaforično ali diskurznoorganizacijsko (Ek-EnA-EnD, povprečno 81 %), medtem ko je čustvena raba precej redkejša (povprečno 14 %).

Vendar lahko pri čustveni in razpoznavni rabi opazimo naraščajočo stopnjevitevost v smeri proti podkorpusu NASILNO, kjer je čustvena raba petkrat, razpoznavna pa štirikrat pogostejša kot v podkorpusu DSD. Takšen pojav je v DND-komentarjih zaradi njihovega večjega čustvenega naboja pričakovan. Velja namreč, da se pomen kazalnih zaimkov v smislu oddaljenosti od deiktičnega središča na tak način preslika na opis čustvenega odnosa, vrednostne sodbe ali družbenega razmerja, ki ga ima tvorec do nanosnika (Rybarczyk 2015). Hkrati razpoznavna raba nakazuje (predpostavljeno oz. želeno) somišljeništvo med udeleženci in med njimi vzpostavlja čustveno bližino (Consten, Averintseva-Klisch 2012; Diessel 1999).

Kategorija	DSD (%)	ŽALJIVO (%)	NASILNO (%)
Ek skupaj	30	30	41
Ek	27	25	29
EkČ	3	5	12
EnA skupaj	7	10	11
EnA	7	9	10
EnAČ	0	1	1
EnD skupaj	57	50	28
EnDA	27	30	12
EnDK	30	20	16
EnR skupaj	4	8	16
EnR	2	2	4
EnRČ	2	6	12
X	2	2	4
Č skupaj ⁸	5	12	25
Ek-EnA-EnD skupaj ⁹	91	84	67

Tabela 3: Rezultati analize pragmatične rabe kazalnih zaimkov.

Čeprav je prisotnost deiktične rabe (Ek-EnA-EnD) prevladujoča v vseh treh podkorpusedih, pozornost pritegne dejstvo, da v podkorpusu NASILNO izstopa eksoforična raba kazalnih zaimkov, v preostalih dveh podkorpusedih pa diskurznoorganizacijska raba, katere delež je tam približno še enkrat večji. Poleg tega lahko v smeri proti

⁸ Seštevek vseh čustvenih podkategorij.

⁹ Seštevek kategorij Ek-EnA-EnD, tj. eksoforične, anaforične in diskurznoorganizacijske, brez njihovih čustvenih podkategorij.

podkorpusu NASILNO opazimo padajočo stopnjevost pri deležu deiktivne rabe kazalnih zaimkov. To kaže na večjo slovnično kompleksnost predvsem DSD-komentarjev, pa tudi na večjo neposrednost tvorcev nasilnih komentarjev, za katere se zdi, da se odzivajo bolj impulzivno. Ti izsledki so skladni z rezultati naše prejšnje raziskave (Pahor de Maiti idr. 2020), v kateri smo na podlagi lastnosti več besednih vrst in dolžine komentarjev pokazali na večjo opisnost žaljivih komentarjev in osredotočenost nasilnih komentarjev na dejanje.

Rezultati kvalitativne analize tako potrjujejo predvidevanja iz kvantitativnega dela te raziskave, da kazalni zaimki v DND-komentarjih v pomembnem delu prispevajo k bolj čustveni naravi diskurza, medtem ko kazalni zaimki v DSD-komentarjih pretežno opravljajo osnovno vlogo usmerjanja informacij.

Nenazadnje velja opozoriti še na nenavadno pogosto rabo kazalnih zaimkov srednjega spola za žive nosilce med DND-komentarji, npr. (16) *To vse v Luko Koper in v kontejnerje in nazaj domov...*; (17) *Bog daj da bi ma svet prisel se kaksen Adolf pa tole vse potolkel!*; (18) [...] *Pretepajo in grozijo nasim dekletom. To je treba deportirat nazaj na ladje.*; (19) *To nazaj ne bo slo kot sam z patronom [...]*. Ta pojav znova kaže na osredotočenost DND-komentarjev na dejanje raje kot na vršitelja, tendenco po razčlovečenju nosilca, hkrati pa izraža tudi željo po nedoločenosti in posploševanju.

6 Sklep

Raziskava je pokazala, da se raba kazalnih zaimkov in pogostnost določenih slovničnih lastnosti med preučevanimi korpusi razlikuje. Obenem je zaznati stopnjevost pri poglobljanju teh razlik sorazmerno s stopnjo nasilnosti DND. Analiza je pokazala, da so kazalni zaimki v razpoznavni in čustveni rabi zelo pomemben element DND-komentarjev, medtem ko v DSD-komentarjih kazalni zaimki pretežno služijo usmerjanju toka informacij. Iz podatkov je tudi razvidno, da nasilni komentarji odstopajo od preostalih komentarjev po višjem deležu kazalnih zaimkov v eksoforični rabi in nižjem deležu kazalnih zaimkov v diskurznoorganizacijski rabi. Raziskava na primeru rabe kazalnih zaimkov tako na eni strani kaže na visoko čustvenost DND-komentarjev, njihovo usmerjenost na situacijski kontekst in tendenco po vzpostavljanju skupnega miselnega okvira z drugimi udeleženci diskurza, na drugi strani pa na večjo znotrajbesedilno kompleksnost komentarjev brez nasilnih elementov.

Glede na rezultate in kvalitativne uvide v podatke menimo, da bi analiza nosilcev v razmerju do uporabljenih nanašalnic (npr. izbire spola, števila) kot tudi analiza drugih kazalnih besed lahko pomembno doprinesla k boljšemu razumevanju DND in vloge kazalnih besed pri tvorjenju takšne vsebine.

Literatura

- ALORAINY, Wafa, BURNAP, Pete, LIU, Han, WILLIAMS, Matthew L., 2019: »The Enemy Among Us«: Detecting Cyber Hate Speech with Threats-based Othering Language Embeddings. *ACM Transactions on the Web* XIII/3. 1–26.
- BAXTER, Judith, WALLACE, Kieran, 2009: Outside in-group and out-group identities? Constructing male solidarity and female exclusion in UK builders' talk. *Discourse in Society* XX/4. 411–429.

- de BEAUGRANDE, Robert, DRESSLER, Wolfgang U., 1992: *Uvod v besediloslovje*. Ljubljana: Park.
- CONSTEN, Manfred, AVERINTSEVA-KLISCH, Maria, 2012: Tentative reference acts? 'Recognitional demonstratives' as means of suggesting mutual knowledge—or overriding a lack of it. *Research in Language X/3*. 257–277.
- DIESSEL, Holger, 1999: *Demonstratives: Form, function and grammaticalization*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company (Typological Studies in Language, 42).
- van DIJK, Teun A., 2013: Ideology and discourse. Michael Freedon, Lyman Tower Sargent, Marc Stears (ur.): *The Oxford handbook of political ideologies*. Oxford: Oxford University Press. 175–196.
- DIXON, Robert M., 2003: Demonstratives: A cross-linguistic typology. *Studies in Language XXVII/1*. 61–112.
- ERJAVEC, Karmen, KOVAČIČ POLER, Melita, 2012: »You Don't Understand, This is a New War!«: Analysis of Hate Speech in News Web Sites' Comments. *Mass Communication and Society XV/6*. 899–920.
- ERJAVEC, Tomaž, 2012: MULTEXT-East: Morphosyntactic resources for Central and Eastern European languages. *Language Resources and Evaluation XLVI/1*. 131–142.
- HALLIDAY, Michael Alexander Kirkwood, HASAN, Ruqaiya, 1976: *Cohesion in English*. London: Longman.
- HIMMELMANN, Nikolaus P., 1996: Demonstratives in Narrative Discourse: A Taxonomy of Universal Uses. Barbara A. Fox (ur.): *Studies in Anaphora*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company (Typological Studies in Language, 33) 205–254.
- KILGARRIFF, Adam, BAISA, Vit, BUŠTA, Jan, JAKUBIČEK, Miloš, KOVÁŘ, Vojtěch, MICHELFEIT, Jan, RYCHLÝ, Pavel, SUCHOMEL, Vit, 2014: The Sketch Engine: Ten years on. *Lexicography I/1*. 7–36.
- LJUBEŠIČ, Nikola, DOBROVOLJC, Kaja, 2019: What does Neural Bring? Analysing Improvements in Morphosyntactic Annotation and Lemmatisation of Slovenian, Croatian and Serbian. *Proceedings of the workshop: The 7th Workshop on Balto-Slavic Natural Language Processing*. Firenze: Association for Computational Linguistics. 29–34.
- LJUBEŠIČ, Nikola, FIŠER, Darja, ERJAVEC, Tomaž, 2019: The FRENK Datasets of Socially Unacceptable Discourse in Slovene and English. Kamil Ekštejn (ur.): *Text, Speech, and Dialogue: 22nd International Conference, TSD 2019, Ljubljana, Slovenija*. Dordrecht: Springer. 103–114.
- MOTL, Andrej, BAJT, Veronika, 2016: *Sovražni govor v Republiki Sloveniji: Pregled stanja*. Ljubljana: Mirovni inštitut.
- PAHOR DE MAITI, Kristina, FIŠER, Darja, LJUBEŠIČ, Nikola, ERJAVEC, Tomaž, 2020: Grammatical Footprint of Socially Unacceptable Facebook Comments. *Zbornik konference Jezikovne tehnologije in digitalna humanistika*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.
- RYBARCZYK, Magdalena, 2015: *Demonstratives and possessives with attitude: An intersubjectively-oriented empirical study*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company (Human Cognitive Processing, 51).
- SCHLAMBERGER BREZAR, Mojca, 2004: Diskurzivni pristop k problemu določnosti v slovenščini. *Jezik in slovstvo V/49*. 35–44.
- SMOLEJ, Mojca, 2011: Qu'est-ce que le slovène et le français ont en commun?: Les articles défini et indéfini. *Linguistica LI/1*. 365–375.
- SNEFJELLA, Bryor, SCHMIDTKE, Daniel, KUPERMAN, Victor, 2018: National character stereotypes mirror language use: A study of Canadian and American tweets. *PLoS One XIII/11*.
- SPLICHAL, Slavko, 2017: Medijalizacija zasebnosti in javnosti: Zla publiciteta, anonimnost in cenzura na internetu. *Zagovor javnosti*. 9–29.
- TOPORIŠIČ, Jože, 2004: *Slovenska slovnica*. Maribor: Obzorja.
- VEHOVAR, Vasja, POVŽ, Blaž, FIŠER, Darja, LJUBEŠIČ, Nikola, ŠULC, Ajda, JONTES, Dejan, 2020: Družbeno nesprejemljivi diskurz na Facebookovih straneh novičarskih portalov. *Teorija in praksa LVII/2*. 622–645.

VIDOVIČ-MUHA, Ada, 1996: Določnost kot besedilna prvina v slovničnem opisu slovenskega jezika (ob Kopitarjevi slovnici). Jože Toporišič (ur.): *Kopitarjev zbornik*. Ljubljana: Filozofska fakulteta, Oddelek za slovanske jezike in književnosti, Seminar slovenskega jezika, literature in kulture. 115–130.

Raziskava je bila financirana v okviru projektov ARRS Viri, metode in orodja za razumevanje, prepoznavanje in razvrščanje različnih oblik družbeno nesprejemljivega diskurza v informacijski družbi (J7-8280, 2017–2020) in Jezikovna krajina sovražnega govora na družbenih omrežjih (N6-0099, 2019–2023) ter raziskovalnega programa ARRS, št. P6-0215.